

LATVIJAS VALSTS ARHĪVS

LKP PREIĻU RAJONA KOMITEJA

FONDS NR. PA- 4142

APRAKSTI NR. 49-68, 01

1946-1991

VĒSTURISKĀS IZZIŅAS

1950-1991

Latvijas Komunistiskās partijas
Preiļu rajona komiteja

Vēsturiskā izziņa

PA-4142.f.

1950.g. - 1963.g.

1964.g. - 1987.g.

Ar VK(b)P 1949.g. 24.decembra un LK(b)P CK 1949.g. 30.decembra biroja sēdes lēmumu, Latvijas PSR izveidoja 58 lauku rajonus.

Jaunizveidotajā Preiļu rajonā nodibināja LK(b)P Preiļu rajona komiteju (RK).¹

Ar LK(b)P CK 1950.g. 12.janvāra biroja sēdes lēmumu izveido Preiļu RK orgbiroju, kam uzdod sagatavot pirmo Preiļu rajona konferenci.²

Konference notika 1950.g. 5.aprīlī, tajā ievēlēja Preiļu RK 21 cilvēka sastāvā.³ Plēnumā - 1950.g. 6.aprīlī - ievēlēja arī RK sekretārus un biroju 7 cilvēku sastāvā.⁴

LK(b)P (kopš 1952.g. oktobra - LKP) Preiļu RK struktūra bija šāda:⁵

- 1; 2 sekretārs;
- sekretārs;
- organizatoriskā darba nodaļa;
- lauksaimniecības nodaļa;

1) LVA, PA-101.f., 12.apr., 26.1., 193.lp.
 2) Turpat, 13.apr., 10.1., 94.lp.
 3) LVA, PA-4142.f., 1.apr., 1.1., 45.lp.
 4) Turpat, 2.1., 1.lp.
 5) LVA, PA-101.f., 12.apr., 26.1., 223.-225.lp.

- propagandas un agitācijas nodaļa;
- nodaļa darbam ar sievietēm.

Reorganizācijas rezultātā, 1954.g. janvārī, likvidē nodaļu darbam ar sievietēm un lauksaimniecības nodaļu. Turpināja darboties propagandas un agitācijas nodaļa un organizatoriskā darba nodaļa.⁶

Šāda struktūra saglabājās līdz pat Preiļu RK reorganizācijai 1963.gadā.

1962.g. 18.decembrī LKP CK birojs pieņem lēmumu par rajonu palielināšanu - Preiļu rajona teritorijai pievieno daļu Jēkabpils un daļu Ilūkstes rajonu teritorijas.⁷

1950.gadā LK(b)P Preiļu rajona organizācija apvienoja 27 pirmorganizācijas⁸, 1962.gadā - 51 pirmorganizāciju⁹.

1962.g. 29.martā LKP CK birojs pieņem lēmumu par kolhozu-sovhozu ražošanas pārvalžu veidošanu.¹⁰

1963.g. 2.janvārī, LKP CK biroja sēdē, nolemj pārkārtot LPSR LKP organizāciju pēc ražošanas principa: LKP rajonu komitejas tiek likvidētas, LPSR izveido 5 rūpnieciskās ražošanas (zonālās) LKP komitejas, kas apvieno rūpniecībā strādājošos, un, jau pastāvošo, kolhozu-sovhozu ražošanas pārvalžu LKP komitejas, kas apvieno lauksaimniecībā nodarbinātos LKP biedrus.¹¹

6) LVA, PA-101.f., 17.apr., 23.l., 4.lp.

7) Turpat, 25.apr., 26.l., 37.lp.

8) "Коммунистическая партия Латвии в цифрах". R., 1984, 77.lpp.

9) Turpat, 145.lpp.

10) LVA, PA-101.f., 25.apr., 17.l., 8.lp.

11) Turpat, 26.apr., 27.l., 3.-4.lp.

LKP Preiļu rajona komitejas vietā izveido Preiļu kolhozu-sovhozu ražošanas pārvaldes LKP komiteju.¹²

Ar 1964.g. 1.decembra LKP CK Prezidija sēdes lēmumu, kolhozu-sovhozu ražošanas pārvalžu LKP komitejas un rūpnieciskās ražošanas LKP komitejas tiek likvidētas un reorganizētas LKP rajonu komitejās.¹³

LKP CK Prezidijs šai sēdē nosaka arī atjaunoto RK struktūru un štatus:¹⁴

- 1; 2 sekretārs;
- sekretārs;
- sekretāra palīgs;
- organizatoriskā darba nodaļa;
- propagandas un agitācijas nodaļa;
- rūpnieciskās ražošanas un transporta nodaļa.

1964.g. 26.decembrī notiek Preiļu rajona konference, tajā ievēl RK 65 cilvēku sastāvā.¹⁵ Tai pašā dienā - plēnumā - ievēl arī RK sekretārus un biroju 6 cilvēku sastāvā.¹⁶

1965.gadā Preiļu rajona LKP organizācija apvienoja 82 pirmorganizācijas.¹⁷

Nelielas izmaiņas Preiļu RK struktūrā notiek 1975.gadā, kad ar LKP CK 28.janvāra biroja sēdes lēmumu, visās republikas rajonu komitejās tiek izveidotas komisijas, jautājumā par uz-

-
- 12) Sk. Preiļu kolh.-sovho. raž.pārv. LKP kom. PA-15115.fondu.
 13) LVA, PA-101.f., 27.apr., 30.1., 6.lp.
 14) Turpat, 7.-8.lp.
 15) LVA, PA-4142.f., 28.apr., 1.1., 97.lp.
 16) LVA, PA-15115.f., 3.apr., 1.1., 130.lp.
 17) "Коммунистическая партия Латвии в цифрах". R., 1984, 155.lpp.

ņemšanu partijā un komunistu personīgo lietu izskatīšanai, ar algotu komisijas priekšsēdētāja amatu.¹⁸

Līdz 1987.gadam Preiļu rajonā būtiskas pārmaiņas nenotiek.

1950.g. LK(b)P Preiļu rajona partijas organizācija apvienoja 27 pirmorganizācijas¹⁹, 1987.gadā LKP Preiļu rajona organizācija - 59 pirmorganizācijas.²⁰

Vad.arhīviste

A.Buševica

A. Buševica

18) LVA, PA-101.f., 39.apr., 13.l., 187.lp.
 19) "Коммунистическая партия Латвии в цифрах". R.,1984, 77.lpp.
 20) LVA, PA-101.f., 59.apr., 128.l., 148.lp.

LATVIJAS KOMUNISTISKĀS PARTIJAS

PREIĻU RAJONA KOMITEJA

Fonds Nr. PA-4142

VĒSTURISKĀS IZZIŅAS

TURPINĀJUMS PAR

1988.-1991.gadu

I

1988.gada 12.novembrī notika LKP Preiļu rajona organizācijas XXII konference, kurā tika ievēlēta rajona komiteja 68 cilvēku sastāvā, 18 rajona komitejas locekļu kandidāti un revīzijas komisija 15 cilvēku sastāvā.¹⁾ Tajā pašā dienā, rajona komitejas I plēnumā ievēlēja 1.sekretāru, 2.sekretāru, sekretāru un biroju 8 cilvēku sastāvā.²⁾

1989.gada 30.martā, rajona komitejas III plēnumā izveidoja šādas komisijas:

- partijas organizatoriskā un kadru darba komisija,
- sociāli ekonomiskās politikas komisija,
- ideologiskā komisija.³⁾

Ar 1989.gada 19.oktobra biroja lēmumu rajona komitejā izveidoja pretkara kustības un Padomju Miera fonda sadarbības komisiju.⁴⁾

1989.gada rudenī Latvijas PSR izraisījās diskusija par Latvijas Komunistiskās partijas statusu. Daļa partijas biedru orientējās uz PSKP, daļa bija par neatkarīgas LKP izvei-

1) LVA, PA-4142.f., 59.apr., 1.lieta, 63., 67.-75.lp.

2) Turpat, 6.lieta, 135.-137.lp.

3) Turpat, 61.apr., 1.lieta, 58.-61.lp.

4) Turpat, 5.lieta, 89.lp.

došanu, daļa vispār nevēlējās būt nevienā partijā.

1990.gada 31.martā notika rajona partijas organizācijas XXIII konference, kurā tika ievēlēti LKP XXV kongresa deleģāti un pieņemta rezolūcija, kurā teikts, ka "Latvijas Komunistiskajai partijai jākļūst par patstāvīgu sabiedriski politisku organizāciju, kura ir par demokrātiska sociālisma uzcelšanu saskaņā ar savu Programmu un Statūtiem".¹⁾

1990.gada 6.-8.aprīlī LKP XXV kongresā notika šķelšanās, tās rezultātā izveidojās LNKP (Latvijas Neatkarīgā Komunistiskā partija).

Pēc kongresa 1990.gada 5.maijā Preiļu rajona LKP organizācijas komunistu sapulcē tika konstatēts, ka rajona partijas organizācijā ir notikusi šķelšanās un tika ievēlēta jauna rajona partijas komiteja 30 cilvēku sastāvā, 1.sekretārs un kontroles revīzijas komisija 13 cilvēku sastāvā.²⁾

Tajā pašā dienā rajona partijas komitejas I plēnumā tika ievēlēts otrais sekretārs un birojs 8 cilvēku sastāvā.³⁾

1990.gada 16.jūnijā rajona partijas komitejas II plēnumā izveidoja sekojošas komisijas:

- sabiedriskās domas un informācijas izpētes komisija,
- komunistu un darbaļaužu sociālās aizsardzības komisija,
- komisija darbam ar tautas deputātiem,
- komisija darbam ar sabiedriskajām, sabiedriski-politiskajām organizācijām, kustībām un partijām.⁴⁾

1) LVA, PA-4142.f., 63.apr., 1.lieta, 22.lp.

2) Turpat, 6.lieta, 22.-24.lp.

3) Turpat, 7.lieta, 35.-38.lp.

4) Turpat, 54.-55.lp.

Rajona partijas komitejas IV plēnumā, kurš notika 1990.gada 26.decembrī, tika pieņemts lēmums atbalstīt LKP XXV kongresā pieņemtos Programmas paziņojumu, rezolūcijas un aicinājumus.¹⁾

Partijas rajona organizācija 1991.gadā turpināja darboties saskaņā ar PSKP Programmu un Statūtiem.

Par no 1988. līdz 1991.gadam partijas komitejā notiekošām struktūras izmaiņām var spriest pēc amatu nomenklatūras saraksta.

1988.gadā partijas komitejas struktūra bija:

- 1.sekretārs,
- 2.sekretārs,
- sekretārs,
- organizatoriskā nodaļa ar uzskaites sektoru,
- propagandas un agitācijas nodaļa,
- rūpniecības un transporta nodaļa,
- lauksaimniecības nodaļa,
- vispārējā nodaļa,
- partijas komisija.²⁾

1988.gada 1.decembra rajona komitejas birojā pieņemta lēmumu par rajona komitejas struktūras reorganizāciju, tādēļ likvidējot rūpniecības un transporta nodaļu, lauksaimniecības nodaļu, pārdēvēja propagandas un agitācijas nodaļu par ideoloģisko nodaļu, bet vispārējo nodaļu par lietvedības sektoru.³⁾

1) LVA, PA-4142.f., 63.apr., 7.lieta, 92.lp.

2) Turpat, 57.apr., 4.lieta, 34.-38.lp.

3) Turpat, 59.apr., 8.lieta, 106.lp.

1989.gadā struktūras izmaiņas nenotiek.

Ar 1990.gada 27.februāra biroja lēmumu lietvedības sektoru pārdēvēja par vispārējo nodaļu.¹⁾

1990.gada 19.maija birojā tika apstiprināta šāda rajona partijas komitejas struktūra:

- 1.sekretārs,
- 2.sekretārs,
- kontroles-revīzijas komisija,
- partijas darba nodaļa,
- uzskaites sektora un vispārējā darba nodaļa.²⁾

Ar 1990.gada 16.jūnija LKP Preiļu rajona komitejas biroja lēmumu tika noteikta rajona organizācijas aparāta struktūra:

- 1.sekretārs,
- 2.sekretārs,
- organizatoriskā nodaļa,
- uzskaites un lietvedības sektors,
- kontroles-revīzijas komisija.³⁾

Šāda rajona komitejas struktūra saglabājas arī 1991.gadā.

No 1988.-1991.gadam mainījās arī rajona partijas organizācijas skaitliskais sastāvs. Ja 1988.gada I ceturksnī partijas organizācijā bija 2384 partijas biedri un biedra kandidāti, 60 partijas pirmorganizācijas,⁴⁾ tad 1989.gada I ceturksnī - 2369 partijas biedri un biedra kandidāti,

1) LVA, PA-4142.f., 63.apr., 8.lieta, 32.lp.

2) Turpat, 82.-83.lp.

3) Turpat, 9.lieta, 22.lp.

4) LVA, PA-101.f., 61.apr., 151.lieta, 139.lp.

60 partijas pirmorganizācijas.¹⁾

1990.gadā rajona partijas organizācijā strauji samazinājās partijas biedru skaits, daudzas partijas pirmorganizācijas pašlikvidējās.

1990.gada 19.maija birojā tika izveidota Preiļu partijas pirmorganizācija un Līvānu partijas pirmorganizācija, kuras tika veidotas pēc teritoriālā principa un apvienoja likvidēto partijas pirmorganizāciju biedrus.²⁾

Ja gada sākumā bija 2178 partijas biedri un biedra kandidāti, 61 partijas pirmorganizācija,³⁾ tad 1991.gada 1.janvārī tikai 974 partijas biedri un biedra kandidāti, 34 partijas pirmorganizācijas.⁴⁾

Pamatojoties uz 1991.gada 23.augusta Latvijas Republikas Augstākās Padomes lēmumu "Par Latvijas Komunistiskās partijas antikenstitionālo darbību", 24.augusta lēmumu Nr.334 "Par dažu sabiedrisko un sabiedriski politisko organizāciju darbību apturēšanu", Latvijas Komunistiskā partija savu darbību beidza. Savu darbību izbeidza arī LKP Preiļu rajona komiteja.

II

Pirmo reizi LKP Preiļu rajona komitejas dokumenti LKP CK Partijas arhīvā (no 1991.gada septembra - Latvijas Valsts Sociālpolitisko dokumentu nodaļa) arhīva) saņemti 1953.gada 11.novembrī. Uz aprakstīšanas brīdi LKP Preiļu rajona komitejas fondā bija 4773 lietas par

1) LVA, PA-101.f., 63.apr., 66.lieta, 156.lp.

2) LVA, PA-4142.f., 63.apr., 8.lieta, 84.-85.lp.

3) LVA, PA-101.f., 63.apr., 66.lieta, 156.lp.

4) Turpat, 65.apr., 76.lieta, 115.lp.

1950.-1987.gadu. (Saglabājas dokumenti arī par 1946.-1949.g.g., skat. 36., 01. aprakstus). Dokumenti par 1963.-1964.g.g. atrodas arī fondā Nr. PA-15115 "LKP Preiļu kolhozu un padomju saimniecību ražošanas pārvaldes partijas komiteja".

Fonda Nr. PA-4142 lietas ir sistematizētas 59 aprakstos (Nr.1-58, 01). Par katru gadu veidoti 2 apraksti: viens - vispārējās lietvedības lietu, otrs - personālsastāva lietu, izņemot 1964.-1979.gadu, kad ir apvienotais apraksts par katru gadu, bet aprakstā Nr.28 apvienotas vispārējās lietvedības un personālsastāva lietas par 1964.-1965.gadu.

Atbrīvoto nomenklatūras darbinieku personas lietas par 1950.-1955., 1962., 1980., 1982., 1983.gadu iekļautas vispārējās lietvedības lietu aprakstos, bet par 1980., 1982., 1983.g. - gan vispārējās lietvedības lietu, gan personālsastāva lietu aprakstos. No 1984.-1987.gadam - personālsastāva lietu aprakstos. Atbrīvoto nomenklatūras darbinieku personas lietas par 1950.-1978.gadu veido fonda Nr.PA-15500 "LKP CK, RK un PK nomenklatūras darbinieku personu lietu kolekcija" 28.aprakstu.

Tehnisko darbinieku personas lietas par 1962., 1964. (PA-15115.fonda 3.aprakstā) un 1968.gadu ir iekļautas vispārējās lietvedības lietu aprakstos.

Aprakstā Nr.01 iekļauti 28 likvidēto partijas pirmorganizāciju fondu dokumenti par 1946.-1962. gadu. Pārējās Preiļu rajona LKP pirmorganizācijas veido patstāvīgus fondus.

Pēc LKP darbības izbeigšanās 1991. gada 29.augustā ar aktu Nr.1, Nr.2 Preiļu rajona Tautas deputātu padomes Izpildu komitejas izveidotā komisija pārņēma LKP Preiļu rajona komitejas neapstrādātos dokumentus un nodeva Latvijas Valsts arhīvā. 1994.gada 21.aprīlī Preiļu rajona Tautas deputātu padomes valde ar aktu nodeva Latvijas Valsts arhīvā LKP Preiļu rajona komitejas grāmatvedības dokumentus.

Dokumentu aprakstīšanu veica Sociālpolitisko dokumentu daļas darbinieki 1997.gadā, kā rezultātā tika sastādīti 9 jauni apraksti, 29 aprakstu papildinājumi un 1 Preiļu rajona LKP pirmorganizāciju saraksts.

Pavisam kopā izveidotas 373 lietas.

Apvienoto lietu apraksti

28.apraksta	papildinājums	par 1964.-1965.gadu	-	2 lietas
29.apraksta	papildinājums	par 1966.gadu	-	1 lieta
30.apraksta	"	par 1967.gadu	-	1 lieta
31.apraksta	"	par 1968.gadu	-	1 lieta
32.apraksta	"	par 1969.gadu	-	1 lieta
33.apraksta	"	par 1970.gadu	-	1 lieta
34.apraksta	"	par 1971.gadu	-	2 lietas
35.apraksta	"	par 1972.gadu	-	2 lietas
36.apraksta	"	par 1973.gadu	-	2 lietas
37.apraksta	"	par 1974.gadu	-	2 lietas
38.apraksta	"	par 1975.gadu	-	2 lietas
39.apraksta	"	par 1976.gadu	-	2 lietas

775
1060

40.apraksta papildinājums par 1977.gadu	-	3 lietas
41.apraksta " par 1978.gadu	-	3 lietas
42.apraksta " par 1979.gadu	-	5 lietas
<u>Kopā</u>		- 30 lietas

Pastāvīgi glabājamo lietu apraksti

43.apraksta papildinājums par 1980.gadu	-	5 lietas
45.apraksta " par 1981.gadu	-	6 lietas
48.apraksta " par 1982.gadu	-	6 lietas
49.apraksta " par 1983.gadu	-	4 lietas
51.apraksta " par 1984.gadu	-	10 lietas
53.apraksta " par 1985.gadu	-	12 lietas
55.apraksta " par 1986.gadu	-	20 lietas
57.apraksta " par 1987.gadu	-	23 lietas
59.apraksts par 1988.gadu	-	35 lietas
61.apraksts par 1989.gadu	-	32 lietas
63.apraksts par 1990.gadu	-	30 lietas
65.apraksts par 1991.gadu	-	14 lietas
67.apraksts par 1950.-1990.gadu	-	24 lietas
<u>Kopā</u>		- 221 lieta

Personālsastāve lietu apraksti

46.apraksta papildinājums par 1981.gadu	-	1 lieta
54.apraksta " par 1985.gadu	-	2 lietas
56.apraksta " par 1986.gadu	-	3 lietas
58.apraksta " par 1987.gadu	-	3 lietas
60.apraksts par 1988.gadu	-	4 lietas
62.apraksts par 1989.gadu	-	19 lietas

64.apraksts	par 1990.gadu	- 32 lietas
66.apraksts	par 1991.gadu	- 3 lietas

Kopā - 67 lietas

01.apraksta papildinājums
no 11 LKP pirmorganizācijām ar 11 lietām

LKP Preiļu rajona pirmorganizāciju
pastāvīgi glabājamo lietu saraksts ar 42 lietām

Fonda Nr.PA-15115 "LKP Preiļu kolhozu un
padomju saimniecību ražošanas pārvaldes
partijas komiteja" pastāvīgi glabājamo
lietu 1.apraksta papildinājums par 1963.gadu ar 2 lietām.

Pastāvīgi glabājamo lietu aprakstu lietas veidotas pēc
nemināli hronologiskā principa. Plēnumu, biroja sēžu proto-
bet lietās sakārtoti pa gadiem.
koli sakārtoti pa vēlēšanu periodiem, Lietās par plēnumu un
biroja lēmumu izpildi dokumenti sistematizēti pēc datuma,
kad lēmums tika noņemts no kontroles; datēšanas hronologis-
kie ietvari - vecākā un jaunākā dokumenta datējums.

Personālās lietas apvienotas sējumos pa gadiem, sistema-
tizētas pēc latviešu alfabēta, katram sējumam ir personu
alfabētiskais rādītājs. Personāllietas par masveida izstā-
šanos no PSKP par 1990.gadu veide rajona komitejas biroja
lēmumi ar pielikumiem (partijas pirmorganizāciju sapulču
protokolā izraksti, iesniegumi u.c.) par piederības PSKP pār-
traukšanu, katrai lietai sastādīts personu alfabētiskais rā-
dītājs.

Atbrīvoto nomenklatūras darbinieku personas lietas un
tehnisko darbinieku personas lietas ir sakārtotas sējumos
pa gadiem, katrai lietai ir iekšējais apraksts. Pavisam ir
izveidotas 759 personu lietas un apvienotas sējumos pa gadiem.

Darbinieku personas kontu kartiņas, darba algas izmaksas saraksti kā līdz šim iekļauti pastāvīgi glabājamo lietu aprakstos.

Ir izveidots apraksts Nr.67, kurā iekļauti visi rajona komitejas uzskaites žurnāli un partijas pirmorganizāciju kartiņas par 1950.-1990.gadu.

Darba gaitā ir izveidotas lietas no dokumentiem, kas agrāk arhīvā glabāšanā netika pieņemti:

- 1) naudas un materiālo vērtību uzskaites grāmata,
- 2) PSKP biedra kandidātos uzņemšanas personas lietas,
- 3) rajona komitejas tehnisko darbinieku personas lietas,
- 4) Kara un darba veterānu padomes materiāli u.c.

Dokumentu apstrādes rezultātā veikta dokumentu izvērtēšana. Iznīcināšanai atlasīti dokumenti, kam nav praktiskas un vēsturiskas vērtības un sastādīts akts Nr.1 par 908 lietām.

Sastādīts islaicīgi glabājamo lietu saraksts par 83 lietām.

Dokumentu sastāvs par 1988.-1991.g.g. nav pilnīgs, par ko sastādīts iztrūkstošo dokumentu saraksts.

Vecākā fondu glabātāja

I.Sproge

LATVIJAS KOMUNISTISKĀS PARTIJAS
PREIĻU RAJONA KOMITEJA

PA- 4142. fonds

Vēsturiskās izziņas
papildinājums
par 1989-1991.g.g.

II

1999.gada aprīlī tika izveidots ilgtermiņa glabājamo lietu apraksts ar partijas biedru un biedra kandidātu kartēm, partijas uzskaites kartiņām. Šie dokumenti arhīvā tika saņemti no LKP Centrālās Komitejas (skat. 1991.gada 25.septembra dokumentu pārņemšanas - nodošanas aktu) un ar LKP Preiļu rajona komitejas dokumentiem (skat. 1991. gada 29. augusta dokumentu nodošanas- pieņemšanas aktu).

Veicot LKP Preiļu rajona komitejas dokumentu aprakstīšanu, šie partijas uzskaites dokumenti bija atstāti īslaicīgā glabāšanā līdz pilnīgai aprakstīšanas pabeigšanai. Tagad no šiem dokumentiem tika izveidots ilgtermiņa glabājamo lietu apraksts Nr.68 ar 6 lietām par 1366 personām.

Dokumenti par katru personu sakārtoti alfabētiskā secībā.

Vad. arhīviste

I. Sproģe

I. Sproģe